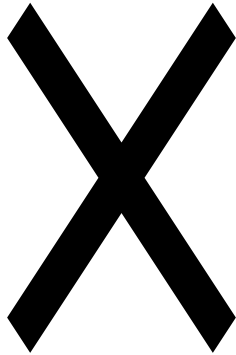

**ABDICAREA DOMNITORULUI
ALEXANDRU IOAN CUZA**

La 5 ianuarie 1859 a fost ales Domn al Moldovei Alexandru Ioan Cuza și la 24 ianuarie aceeași persoană a fost votată ca Domn al Țării Românești. Românii, ingenioși, s-au prevalat de exprimarea lacunară a Convenției de la Paris, care nu specifica dacă același candidat poate fi ales ca Domn și în Moldova și în Valahia. Cuza, care la 5 ianuarie 1859 depusese jurământul legiuit, afirmând: Jur... voi păzi cu sfințenie drepturile și interesul Patriei... voi priveghea la respectarea legilor (spre) binele și fericirea Nației Române, devine autoritar și urmărește interesul, binele și fericirea proprie.

La 22 ianuarie 1862 Cuza a alcătuit primul guvern al României și Președinte al Consiliului de Miniștri a fost numit conservatorul Barbu Catargiu. Cerbicia cu care acesta se împotriva în proprietății țaranilor l-a costat viața. La 8 iunie 1862, plecând de la Adunarea din dealul Mitropoliei, Catargiu a fost împușcat în cap, în trăsură în care era alături de prefectul poliției, Bibescu, în timp ce trecea pe sub clopotnița ridicată de Constantin Brâncoveanu. Asasinul nu a fost identificat. Frunțașii radicali I. C. Brătianu și C. A. Rosetti au fost arestați. Cuza a înlăturat guvernul conservator.

După cum scria Bolintineanu, Domnul l-a zdrobit cu piciorul. Noul guvern, cu majoritate conservatoare, a avut ca șef numit de Cuza pe doctorul Nicolae Kretzulescu, de orientare liberală. Acesta a închis urgent dosarul uciderii lui Catargiu. Numirea guvernului Kretzulescu era considerată ca început al domniei personale a lui Cuza. Românul, ziarul lui C. A. Rosetti, scria că orice națiune are dreptul de a-și goni regii, și nicio putere străină n-are dreptul de a se amesteca (ziarul comenta izgonirea regelui Greciei, Otto de Bavaria – sugerând astfel un preaviz dat lui Cuza).

C. D. Aricescu a publicat oda La Grecia și I. C. Fundescu a susținut prin versuri că un rege slab trebuie înlocuit. Ambii au fost condamnați la luni de închisoare.

La 1 ianuarie 1863, Cuza declara că după uciderea lui Barbu Catargiu a luat el însuși cârma guvernului. Încă din decembrie 1862, reprezentantul austriac la Constantinopol era îngrijorat de intenția lui Cuza de a institui domnia personală, iar consulul francez de la București anunța propriul guvern de posibilitatea unei lovituri de stat a lui Cuza.

La începutul lui 1863, opoziția a reluat ideea domnului străin. Se vehicula numele prințului de Leuchtenberg (rudă cu țarul Alexandru al II-lea) sau a prințului Napoleon (vărul împăratului Napoleon al III-lea). Kretzulescu a trimis o circulară pentru arestarea celor ce doresc prinț străin.

Pe plan extern, capitalul de simpatie a lui Cuza s-a diminuat, până a dispărut. Nici Napoleon al III-lea, susținătorul Unirii și al lui Cuza, nu îl mai sprijinea. În martie 1863, Napoleon al III-lea era

dispus să cedeze austriecilor Principatele în compensație pentru Veneția.

În februarie 1863, Adunarea a cerut guvernului să respecte calea constituțională. S-a alcătuit un proiect de acuze pentru Cuza și o delegație i-a prezentat-o. Acesta a refuzat să asculte acuzele. Domnul era ocupat cu baluri la palat, cu teatru, cu aventuri galante. Bugetul nu a fost votat. La propunerea lui Rosetti, Adunarea a adoptat un vot de blam. Guvernul a fost declarat indezirabil deoarece percepe impozite nevote. Românul a publicat în martie știrea reprodusă din La France referitoare la un memoriu prin care Cuza solicita puteri extraordinare de la Poartă, iar după câțva timp, a făcut cunoscută lista ziarelor franceze și germane care criticau aspru, până la ostilitate, guvernul Kretzulescu. Partizanii lui Cuza îl părăsesc. Christian Tell își dă demisia din guvern, ministrul de externe I. Gr. Ghica demisionează fără să anunțe, deoarece Cuza a dus tratative cu Serbia fără știrea sa.

La începutul lui mai 1864, Kogălniceanu prezintă spre votare legea electorală, însă Adunarea învinuiește guvernul de neconstituționalitate și nu acceptă discutarea legii electorale, decât cu alt guvern. Kogălniceanu prezintă mesajul domnesc de dizolvare a Adunării. Proclamația lui Cuza era însoțită de textul unei legi fundamentale numită Statutul dezvoltător al Convenției de la Paris sau Actul adițional la Convențiunea din 7/19 august 1858. În fapt, nu era completată Convenția de la Paris ci modificată în sens autoritar, în sensul creșterii puterii executive în detrimentul celei legislative. Se prevedea că Domnul are singur inițiativa legilor, acestea fiind elaborate de Consiliul de stat și sancționate de Domn. Acesta numește anual președintele Camerei (Adunarea Electivă). Este creat un nou organ, Senatul, numit corp ponderator, al cărui membri sunt unii de drept (mitropoliți, episcopi eparhiali, generali vechi în activitate), ceilalți 64, constituind majoritatea, sunt numiți de Domn. Deci puterea legislativă era exercitată de domn, care deținea poziția superioară, Senat și Adunarea Electivă. Cuza are putere discreționară, cvasiabsolută. Nu mișcă nimic în țară fără știrea și voința sa.

În urma loviturii de stat de la 2 mai 1864, la granițe, Austria și Rusia au concentrat forțe militare. Ministrul Marii Britanii era de acord cu ocuparea României de otomani. Însă plebiscitul din 10 - 14 mai 1864, care a confirmat cu o majoritate covârșitoare politica lui Cuza, a dezamorsat treptat tensiunile cu Puterile Garante. Cuza era înconjurat de clientela personală și camarila (N. Kretzulescu, Cezar Librecht, cei trei frați Docan «verii Domnului», N. Pisoschi - care îl propusese Domn în 1859 ș.a.) care îl presau să mențină regimul domniei personale și să îl îndepărteze pe Kogălniceanu. După promulgarea legii rurale, la 14 august 1864, prin care erau împrăștiate aproape 500.000 de familii de agricultori, Kogălniceanu a făcut o călătorie în Oltenia (16 - 28 august) în care a fost primit triumfal. Invidia lui Cuza, care considera că M. Kogălniceanu răpește simpatia populară ce i se cuvenea, alimentată de clevetirile camarilei, au creat o stare de ostilitate a Domnului împotriva lui Kogălniceanu. Acesta a fost înlocuit în februarie 1865 de la șefia guvernului. Cuza îndepărta unul din puținii susținători sinceri și credincioși care îi mai rămăseseră, facilitând astfel acțiunile conspiratorilor. Conspirația era foarte întinsă. Participau numeroși ofițeri ai armatei, tinerime studiosă, negustori, meseriași. În popor și în Armată se spunea că Al. I. Cuza și-a împlinit termenul de șapte ani (termen în care era încorporat un soldat) și Domnul trebuie să plece. Conspiratorii au fost foarte îndemânatici și au păstrat secretul. Cuza era indiferent și credul, se considera deasupra vremurilor. Deoarece Napoleon al III-lea devenise foarte rece și se îndepărtase de Cuza, acesta și guvernul său deveniseră filoțariști.

Sufletul conspirației era C. A. Rosetti, poreclit Tartorul sau Berlicoco, acesta locuind pe strada Academiei, numărul 22. În ianuarie 1866, scrisori anonime și afișe anunțau revoluția la 24 ianuarie, însă ziua trece fără evenimente majore, afară de balul de la Teatrul cel Mare (aniversarea alegerii lui Cuza) la care consulul italian îi spune ministrului de Externe român: „... țara voastră stă pe un vulcan; regret că sunt consul; nu pot să vă spun mai multe”. Altă dată a detronării lui Cuza a fost stabilită la 8 februarie, în care nu s-a întâmplat nimic. S-a fixat data de 10 - 11 februarie. Cuza este înștiințat de iminența detronării. Cheamă prefectul poliției, Alexandru Beldiman, pe comandantul pieții, col. Zefcari, pe șeful gărzii, maiorul Dimitrie Lecca (comandantul vânătorilor de munte, armă înființată de Cuza), care făcea parte din conspirație. Lecca dublează gărzile (bineînțeleș, pentru

reușita acțiunii). Beldiman cu Grigorie Serurie, colonel, comandant al Gărzii Civice (unul din conjurați) verifică locuințele opozanților cunoscuți. La Rosetti acasă, era zaiafet mare; nici gând de conspirație. Apoi, Beldiman - care fusese avizat de Cuza că 4000 de orașeni vor trage clopotele ca semnal al revoluției, apoi vor merge la cazarma Malmaison de unde vor lua arme, cu care vor asalta Palatul - a dat ordin comisarilor și vardiştilor să fie tăiate toate funiile clopotelor de la biserici, pentru a nu fi anunțați conspiratorii. Apoi, cu conștiința împăcată de faptul bine făcut, s-a dus la cârciuma Hugues, din piața Teatrului. La Hugues erau junii din Societatea Progresul care urmăreau înlăturarea lui Cuza. Mai erau și alți conjurați: Nicolae Haralambie (comandantul regimentului de artilerie de la cazarma Malmaison - om sincer, serios, idolatrizat de regiment, care fusese convins de C. A. Rosetti să intre în conspirație), Dimitrie Kretzulescu (fratele doctorului Nicolae Kretzulescu - primul ministru -, comandantul regimentului de infanterie de la cazarma Cuza), Alexandru Candiano Popescu (căpitan, comandantul bateriei călărețe în regimentul de la Malmaison, nemulțumit că Domnul și-a adoptat copiii bastarzi cărora ofițerii umiliți trebuie să le prezinte zilnic onorul la Palat și care vor constitui dinastia Cuza), Dimitrie Lecca și alții. Toți ofițerii erau la masă. Apare și Librecht, aghiotant domnesc.

Acesta era un aventurier belgian, care fusese tovarășul de petreceri și biliard al lui Cuza când acesta era prefect de Covurlui, care-i furniza femei (și înainte și după ce a ajuns Domn și care avea registre cu slăbiciunile tuturor oamenilor politici) și ajunsese ministru al Poștelor și Telegrafului (înființat de austrieci în timpul ocupației lor în Principate, în 1854). N. Blaramberg îl considera sufletul tuturor intrigilor, încarnația cinismului și desfrâului regimului Cuza.

Se-ntind mesele de joc pentru poker.

Jucători: Librecht, Beldiman, Mihail Marghiloman (fostul prefect al Poliției Capitalei destituit după evenimentele din 3 august 1865, prieten cu Librecht și Cuza), ofițerii amintiți. Beldiman, lăsat de ofițeri să câștige, a ordonat sergenților și vardiştilor să vină la Hugues la 22:30 - să raporteze tăierea funiilor clopotelor și supravegherea casei lui Rosetti. Acesta își vedea de petrecerea la care invitase protipendada bucureșteană pe care o trata cu vin de la Florica (de la Brătieni): cucoanele Racoviță, Golescu, Mary Grant - soția lui Rosetii și sora lui Effigham Grant (proprietar a tot cartierul Grant), Atanase Panu (ieșean), ing. Lahovari, Nic. Blaramberg (jurist), Radu Ionescu (redactor la Steaua Dunării), Dimitrie Polizu, generalul Nicolae Golescu și Costache Ciocârlan (amândoi arestați pentru opoziție în 1865) etc. Rosetti a trimis în clopotnița bisericii Kretzulescu doi junii din societatea Progresul și un om de încredere al lui Lecca, pentru supravegherea evenimentelor din Palat, care avea două etaje (pe locul actualului Palat Regal).

Aici, după cina de la ora 7, Domnul a trecut în biroul de lucru unde l-a întrebat pe Lecca dacă dublase garda. Doamna Elena - martira care suferise jignirile soțului pentru că nu putea face copii și jignirile boierimii pentru că nu s-a împotrivit adopției celor doi bastarzi, Alexandru și Dimitrie - s-a dus în aripa Palatului dinspre biserică Kretzulescu, unde a culcat pe cei doi copii pe care-i iubea ca o mamă. A rugat pe Pisoschi, aghiotantul lui Cuza, să aibă grijă de Domn, deoarece aflase de conspirație.

După jocul de cărți de la Hugues, ofițerii s-au dus la cazărmile lor, să comande trupele spre Palat. Planul era ca ofițerii din interior și Armata din cazărmi să-l oblige pe Cuza să abdice. Beldiman sosește la Palat (de la Hugues) să încredințeze pe Domn că este liniște.

La biserică Luterană, colonelul Grigorie Serurie mobilizează negustorii și meseriașii (tabaci, tutungii) din Garda Civică, loiali șefului lor, să pornească spre Palat. La orele două, Regimentul de Artilerie comandat de N. Haralambie pornește de la Malmaison spre Palat. Roțile tunurilor erau învelite în paie și cârpe să nu facă zgomot. Tot de la Malmaison pornește și bateria călăreață a lui Al. Candiano Popescu. În Palat, ofițer de gardă era căpitanul Constantin Pillat. În camera sa adăpostește ofițerii conjurației (căpitani și locotenenți: Al. Lipoianu, Anton Berindei, Anton Costescu, Vasile Mălinescu, Handoca, Gheorghiu). Înainte de darea semnalului - un foc de pistol al lui Lecca urmând să anunțe că Domnul a abdicat -, Rosetti află pe două căi (de la ofițerii din garda lui Lecca și de la junii din turla bisericii Kretzulescu) că a intervenit un fapt neprevăzut: la Palat a sosit Maria Obrenovici (fină observatoare, care ar fi putut da în vileag conspirația). Rosetti vrea să amâne

abdicarea, dar așteaptă derularea evenimentelor.

Maria Obrenovici, fiica lui Costin Catargiu, s-a căsătorit cu Efrem Obrenovici (familia Obrenovici avea imense proprietăți în Muntenia, care îi aduceau mari venituri), fratele cneazului sârb Mihail Obrenovici (1860 - 1868). Frumoasă și aventurieră, Catargioaica era numită matca Europei (folosesc un eufemism) deoarece născuse pe prințul Milan (care avea să devină rege al Serbiei, 1868 - 1889) nu cu soțul său, ci cu Napoleon al III-lea. Era de mulți ani amanta lui Cuza, căruia îi dăruise doi fii și visa să ajungă Doamna României prin intrigi.

După ce perechea Alexandru și Maria au intrat în iatacul de la etaj, după un timp, ofițerii din camera lui C. Pillat, care era la parter, au ieșit în liniște și au urcat scara principală. Afară, trupele lui Haralambie, Candiano-Popescu, împreună cu garda lui Lecca, erau în fața Palatului. Ofițerii merg spre aripa dinspre biserica Kretzulescu. În fața dormitorului domnesc, pe o sofa, doarme Nicolae Docan, vărul lui Cuza. Este imobilizat. Conjurații îl trezesc pe Domn și îl obligă să semneze abdicarea, pe spatele unuia dintre ei (legenda afirmă că a lui Pillat sau a lui Lipoianu, iar celălalt stătea cu pistolul la capul Domnului). Evenimentul s-a petrecut în jurul orei 5. Cuza a fost urcat în trăsură și dus la casa lui Costache Ciocârlan (arestat cu Rosetti și Brătianu la 3 august 1865), din fața bisericii Sfântul Gheorghe. Maria Obrenovici, la brațul unui ofițer, este condusă acasă cu trăsura.

La semnarea abdicării, Cuza a menționat în act „obligația” de a reda depozitul sacru principelui străin care-i va urma. Abdica din dorința întregii națiuni și lăsa puterea Locotenenței Domnești și guvernului ales de popor.

A completat: asta era și intenția mea de a abdica în favoarea unui prinț străin. Nu a fost crezut de ofițeri. S-a dat semnalul: detunătura pistolului maiorului Lecca. Lăsându-și musafirii uluiți, au sosit la Palat C. A. Rosetti, întrebându-se de ce nu bat clopotele, și colonelul Serurie cu Garda Civică. Haralambie l-a întrebat, supărat: Acesta-i poporul, 20 - 30 de oameni? Unde-i poporul pe care l-ai promis? Rosetti: Nu a venit, s-au tăiat funiile de la clopote. Cinstitul Haralambie, mâhnit, este trist că a participat la căderea lui Cuza. Din trăsură coboară Nicolae Golescu. Haralambie, la îndemnul lui Rosetti, proclamă Locotenența Domnească, formată din generalul Nicolae Golescu, muntean, liberal; Lascăr Catargiu, moldovean, conservator și colonelul Nicolae Haralambie, din partea Armatei.

A doua zi după abdicare, Cuza i-a scris lui Nicolae Golescu: Numai un principe străin... poate închezășui viitorul României, afirmație considerată ipocrită de locotenentul domnesc.

La 11 februarie, Locotenența Domnească și guvernul au convocat Senatul și Camera în ședință comună. În liniște, a fost sancționat faptul împlinit și desemnat viitorul Principe al României, Filip de Flandra (fratele regelui Leopold al II-lea al Belgiei), care peste trei zile a răspuns că nu poate primi

coroana. Cu toate defectele și greșelile sale, Cuza rămâne prințul Unirii, cel care a pus bazele edificiului care a devenit România modernă, fapt pentru care merită tot respectul nostru. Viciile lui (fumatul, biliardul, femeile, aroganța, exprimarea licențioasă) și faptele grandilocvente (Domnul pupa un țăran nedreptățit, Ion Roată) l-au făcut foarte simpatic poporului.

Rămân realizările sale remarcabile: împrumutarea, secularizarea, codurile de legi, modernizarea Armatei și a Administrației, desăvârșirea Unirii. Acestea, în beneficiul României.

VIOREL GH. SPETEANU

INDEPENDENȚA ROMÂNĂ

*Independența
prin Cultură*